

Over vallende muren
Preek over Jozua 2
Ds. M.M. Kool – Mout

Jozua zendt twee verspieders uit. Verkenner. Ga, verken het land en vooral Jericho. De stad Jericho vormt het decor van de eerste stappen van Israël in het beloofde land. Een sterke stad is het, omringd door muren. Muren die een stevige blokkade vormen voor het volk om verder te trekken. Dat beloofde land, als het daarover gaat in de bijbel gaat het niet zozeer om geen geografie, maar om theologie. Het gaat dan om de plaats waar een mens in vrede leven mag, met God, z'n naaste en zichzelf.

Daar ben je niet zomaar. Het kan een hele onderneming zijn er te komen...en er in te verblijven. Een sterk beeld is het. Die ommuurde vesting waar die twee mannen op afgestuurd worden. In overdrachtelijke zin, kun je de muren die om Jericho heen staan, zien als een metafoor voor muren, blokkades in je leven, die maken dat je niet verder kunt...de muren in je eigen bestaan, die je belemmeren om in dat beloofde land te komen. Jericho als een beeld...voor waar je tegen op ziet, niet overheen kunt kijken, dat wat niet te veroveren is, waar aan je zit vast. Een gesloten, ommuurd gevoel, het kan benauwen, je belemmeren. Mensen worden in de bijbel wel vaker vergeleken met een stad.

In de Bergrede zegt Jezus tegen zijn leerlingen, jullie zijn het zout der aarde, maar ook: je bent als een stad op een berg gebouwd...Op zo'n stad weerkaatst het zonlicht op de wit gepleisterde huizen...een mooi spel van lichtstralen geeft dat, 'zo zijn jullie', zegt Jezus: ik hoor daar zoiets in van: je mag zichtbaar zijn, laat je maar zien, laat je licht maar stralen. In Jericho werpen de dikke stadsmuren een schaduw op haar bewoners. Daar weerkaatst het licht niet, nee, daar gaat niets van uit. Schaduwen zijn er die je neerdrukken, hoog opgetrokken muren. Dat is een beeld voor wat we in ons eigen leven herkennen als iets van binnen of van buiten. Misschien zijn het hoge verwachtingen van je zelf, van ouders, je partner waar je niet aan kunt voldoen, angst, gestokte communicatie thuis of op het werk. Dichte deuren: jij mag niet binnenkomen, want je hebt een verkeerde kleur, je bent van het verkeerde soort, of van de andere kant. Opgetrokken muren, je kunt er zo maar tegen aan lopen.

Ieder mens heeft zo zijn eigen Jericho, muren die geslecht zouden moeten worden: maar hoe neem je ze in, hoe word je er van bevrijd? Is er een uitgang, een doorgang? Hoe kom je dat beloofde land binnen en hoe verblijf je er dan?

De bijbel vertelt dan een verhaal als dit, het verhaal van Rachab de hoer. Een verhaal over grensgangers is het, over trouw, van elkaar op aan kunnen, een verhaal vol belofte.

Rachab. Haar naam is afgeleid van een werkwoord dat 'ruimte maken, zich openen' betekent. Rachab zit voor het raam, zij kan naar buiten kijken. Alleen al doordoor ziet zij andere dingen. Weet ze wat er in de wereld te koop is. Ze hoort veel. Ze heeft het bed gedeeld met koningen en knechten, bedelaars en verkopers.

Het is haar geven om verder te kijken dan wat voor ogen is. Om haar eigen afwegingen te maken. Niet zomaar iets aan te nemen. Dat maakt haar weerbaar, sterk.

Daarom kan ze ook de keuze maken, die ze maakt. Zoals die twee vreemdelingen onderdak geven. Vindingrijk is...ze verbergt ze en laat ze vluchten.

Dat moet niet opvallen. De stadswal wordt een schuilplaats. Rachab verbergt de mannen, maar onopgemerkt is hun bezoek niet gebleven. De binnenlandse veiligheidsdienst van Jericho bonst op haar deur: Waar zijn ze? Rachab zwijgt... en dan volgt een belangrijke zin: 'ik weet niet' zegt ze... 'in mijn vak moet je niet te veel vragen...dat begrijpt u wel...' dat begrijpen de soldaten en de koning wel ja... *Ik weet niet*...Soms moet je maar niet te veel weten, maar gewoon goed doen...zonder hoog van de toren te blazen...

Moedig mens is zij, een boegbeeld van verzet...de mannen kunnen rekenen op Rachab. Wat beweegt haar toch om dit te doen? We horen ervan als ze haar onderduikers boven op het dak opzoekt ... 'Ik weet' zegt ze, 'dat God het land heeft gegeven. Dat God de zee heeft drooggelegd, jullie heeft uitgeleid. De Heer jullie God is God van de aarde en van de hemel...' Woorden van Mozes zijn het die klinken uit haar mond.

De verteller wil maar zeggen, deze Rachab, een randfiguur in eigen land, hoort thuis in het hart van het volk van God. Ook van wie je het niet verwacht, misschien wel juist uit ongedachte hoek, kun je ze ontmoeten: mensen die iets van God laten zien...in hun moed, hun lef, hun trouw aan waar ze in geloven. God heeft mij in de ruimte gezet, psalm 31, misschien wel een lied uit haar hart. Dat weten, maakt dat ze het zeggen kan: 'God heeft het land gegeven...' Die boodschap van Rachab, daar spreekt vertrouwen uit, van ik mag er zijn. En ik wil ook voor jou in staan. Met die boodschap komen de verspieders terug bij Jozua..., niks meer dan dat...geen strategie, geen militair verslag...God geeft het land. Er spreekt kritiek uit op wie denken de ander de maat te kunnen nemen... Kritiek is het om het naar nu te vertalen, kritiek op onze neiging ons eigen stukje land te beschermen en af te sluiten voor wie hier een veilig onderdak zoeken. Kritiek op wat er in de bezette gebieden gebeurt, Palestijnen die een steeds meer ommuurd bestaan moeten leiden. God geef het land...dat is een uitnodiging om ruimte te geven aan elkaar... Of je nu wit bent, geel, gekleurd of zwart, Palestijn, Jood, moslim of christen, atheïst of agnost...oud of jong...sterk of kwetsbaar...God geeft het land... Opgetrokken muren zo beluister ik in dit verhaal, ze kunnen vallen daar waar mensen in staat zijn elkaar te aanvaarden als medemens....onderdak te geven...een schuilplaats te bieden...de hand te reiken...in te staan voor elkaar...Dat is de rode draad van vandaag die Rachab aanreikt. Een rood koord van trouw, van solidariteit...bewogen zijn, een draad van hoop! Het hebreeuwse woord voor koord is *tivka*, dat is hetzelfde woord voor hoop.

We zien het ook in onze dagen...dat het kan: koorden van hoop uitreiken, verbindingen aangaan. Als er een daar zijn missie van heeft gemaakt en zijn leven aan heeft gewijd, dan is dat Mandela wel... geliefd en geprezen over heel de aarde...Zuid Afrika neemt afscheid van een vader van hun volk. Wat een mooi mens, en zo trouw aan waar hij heilig van overtuigd was: al ben je nog zo'n schurk, er zit iets goeds in je. Die overtuiging maakte het voor hem mogelijk, dat hij met zijn grootste vijanden aan tafel zat en ze mee kreeg in zijn programma van verzoening, van democratie, een einde werd er onder zijn leiding ingeluid aan de apartheid. Met humor, tact en wijsheid kreeg hij de mensen mee. Zijn kracht zo hebben we kunnen horen en lezen, lag in de kracht van echt kunnen vergeven. De vijand in de ogen zien, ontmoeten, vertrouwen dat de ander het goede met je voorheeft...daar is met zijn verleden heel wat moed voor nodig, veerkracht ook. Blijven geloven in het goede...ook als het tegendeel meer de hand ligt dat brengt de leven in beloofd land dichterbij.

Een actueel verhaal is het van Rachab. Rachab, ruimte maker, ze doet haar naam eer aan door ruimte te maken, zich te openen voor Israël's God. Een God die trouw blijft, geen van zijn kinderen laat vallen. Op die trouw doet Rachab een beroep als ze haar onderduikers om een wederdienst vraagt. 'Zoals ik mij over jullie heb ontfermd moeten jullie je over mij en mijn familie ontfermen'. 'Wij staan voor je in', zeggen de verspieders. Op leven en dood. En zo is het ook gegaan: Rachab overleefde de invasie en werd een geëerde vrouw in Israël. Volgens Mattheus, trouwde ze en werd ze de moeder van Boaz, die later met Ruth trouwt. Zo word Rachab voormoeder van Jezus. En zoals het gaat als er een kind geboren wordt, zoeken we naar sporen van herkenning en als je ze zelf niet ziet, zien de grootouders ze wel. Lijkt Jezus op Rachab? Trekken van deze (verre) voormoeder zien we zeker terug in de verhalen over Jezus. Al was het maar dat hij zich op zijn weg voortdurend laat inspireren door randfiguren zoals Rachab. Hij heeft een zwak voor hoeren, tollenaars, voor mensen aan de rand, juist hen zet hij in het midden van de aandacht. Als Jezus volwassen is geworden is, komt hij ook dikwijls in Jericho.

En het is opvallend dat in al die verhalen daar in de buurt van Jericho, denk maar aan de blinde Bartimeus, of de barmhartige Samaritaan, de hoofdfiguren in deze verhalen, ze zijn geblokkeerd. Er loopt een muur door hun leven: een muur van blindheid, van haat en geweld. In nabijheid van Jezus worden de muren, de blokkades van deze mensen afgebroken en worden ze op hun benen gezet. Zo mogen mensen zichzelf worden in de nabijheid van de Eeuwige. Waar mensen elkaar ruimte geven, elkaar zien staan, trouw en barmhartigheid beoefenen, gebeurt dat. Dan hoef je geen muurtje meer op te bouwen, geen masker op te zetten, daar mag je zijn wie je bent: een kind van God. Straks gaan we dopen...dan zeggen we

tegen de kleine dopeling: jij mag leven in die ruimte van God. God geeft het land...ook aan jou, trek de wereld maar in. Gods zegen krijg je mee, weet dan dat je gedragen bent op vleugels van zijn liefde. Die vleugels houden toekomst open. Dat is het evangelie van Rachab, van Jezus, maar ook van mensen als Mandela van van ieder mens die de toekomst van God open houdt. En die ene mens mag u, jij en ik zijn. Dat leven in beloofd land is niet ver, het zit in een woord van vrede, van mens tot mens het is je gegeven, de ruimte, waar brood en liefde is genoeg voor iedereen...in de naam van de vader, de zoon en de heilige geest. Amen.